

Sava

**GLASILO KOLEKTIVA TOVARNE
GUMIJEVIH IZDELKOV SAVA KRANJ**

1961-4

DUNAJ — Tu sta se 3. in 4. junija sestala predsednik ZDA John Fitzgerald Kennedy in predsednik vlade ZSSR Nikita Sergejevič Hruščev. Njuni razgovori so prinesli samo en konkreten rezultat: sporazum, da je treba »podpirati nevtralnost Laosa«. Sicer pa sta govorila o razorožitvi, prepovedi atomskih poskusov, Nemčiji in Berlinu, pa o zadevah v zvezi z osvobajanjem afriških, azijskih in latinskoameriških dežel izpod kolonializma in polkolonializma. Konkretnih sporazumov o tem ni bilo, pač pa sta se pogovarjala odkrito in brez groženj. »Zdaj je nevarnost, da bi katera od obeh strani napačno precenila položaj, manjša; s tem je manjša tudi neposredna vojna nevarnost«. To je ocena, v kateri se ujemata obe strani, vzhodna in zahodna.

KAIRO — V začetku junija je bila tu konferenca zunanjih ministrov iz izvenblokovskih držav. Sklenili so, da se bodo 1. septembra letos v Jugoslaviji (Beograd) sestali voditelji izvenblokovskih držav. Ustanovili so pripravljalni odbor za to srečanje, izdelali pa tudi natančno definicijo, v katere okvirih se mora gibati politika držav, ki se lahko imenujejo »nevezane«.

BEOGRAD — V Jugoslaviji sta se mudila na obisku predsednika republike Indonezije in Malija Ahmed Sukarno in Modibo Keita. Predsednik Tito je z njima razpravljal o mednarodnem položaju na batajniškem letališču pri Beogradu, ker je predsednik Keita šele prišel, predsednik Sukarno pa se je odpravil na pot v Italijo. To kratko srečanje se je vključilo v vrsto priprav za sestanek voditeljev nevezanih držav.

ZENEVA — Po dolgem obotavljanju in številnih posredovanih štiriinajstih držav, kjer naj bi uredili laoško vprašanje, je uspelo, da so se sestali trije laoški princi, ki predstavljajo tamkajšnje desničarsko, nevtralistično in levičarsko smer, Bun Um, Suvana Fuma in Sufanuvong. Sporazumeli so se, da bodo spet ustanovili koalicijsko vlado.

BERLIN — Obnovila se je kriza okrog nekdanjega glavnega mesta Nemčije. Sovjetska zveza je napovedala, da je treba začeti nova obširna pogajanja med Vzhodom in Zahodom, kjer naj bi spremenili Berlin, ki je zdaj po dogovoru izza druge svetovne vojne razdeljen v štiri okupacijske cone, praktično pa v vzhodni in zahodni del, v svobodno mesto s simboličnimi zavezniškimi posadkami. Zahodna stran se načelno upira sleherni spremembi; dejansko pa bi bili Američani in Francozi, posebno pa še Britanci, verjetno pripravljani razpravljati, le Zahodni Nemci se togo oklepajo starega in ob revanšističnih zborovanjih in izrazito provokacijskih potezah rožljajo z orožjem. Sovjetska zveza je že nekajkrat napovedala, da bo v primeru, če ji Zahod ne bo hotel priti naproti, sklicala mirovno konferenco in sklenila posebno mirovno pogodbo s samo Vzhodno Nemčijo.

LUANDA — Osvobodilni boj proti portugalskim kolonialistom se v Angoli čedalje bolj širi. Od začetka vstaje v februarju so Portugalci na najbolj okruten način že pobili približno 70.000 domačinov. Kaže, da Salazarjeva vlada v Lisboni še ne namerava odnehati. Varnostni svet OZN je sprejel resolucijo, kjer poziva Portugalce, naj ublažijo svojo politiko in dopustijo posebni komisiji OZN, naj si ogleda zadeve na kraju samem. Portugalska pa trdovratno zagotavlja, da je Angola »sestavni del Portugalske« in ne kolonija ter da so torej angolski dogodki izključno le njena notranja zadeva.

JOHANNESBURG — Južno Afriko so proglasili za samostojno republiko, ki je izstopila iz Britanske skupnosti narodov (Commonwealth). Za prvega prezidenta so izvolili Charlesa Swarta, izrazitega pristaša predsednika vlade Hedrika Verwoerda. Ena prvih političnih potez nove republike je bila zaostritev rasnega razločevanja, tako imenovanega apartheida; le-ta je ustvaril v deželi razmere, ki čedalje očitneje kažejo, da se bodo razvile v krvav spopad med belim in črnim prebivalstvom dežele.

dd

IZ VSEBINE:

- Glavna proslava 20. obletnice vstaje bo v Ljubljani
- Kako skrbijo za varno delo na Štajerskem?
- Kaj je prva pomoč in kakšni so njeni cilji?
- »Sava« na sejnih v Kranju in Beogradu
- ZB na Primorskem in Dolenjskem
- Mi in naša komuna
- Ali poznaš svoj oddelek?
- En dan v Gumarski šoli
- Stalne rubrike: Izvedeli smo, Seznanjamo vas..., Drugi o nas, Pismo uredništvu

**NAJ ŽIVI
22. JULIJ -
DVAJSETA
OBLETNICA
VSTAJE
SLOVENSKEGA
LJUDSTVA!**

GLAVNA PROSLAVA V LJUBLJANI

4. julij — Dan borca — smo v naši državi letos izredno svečano proslavili, saj je sovpadal z 20. obletnico vstaje, ko smo sovražniku z orožjem v roki pokazali zobe.

Osrednja jugoslovanska proslava je bila v Titovem Užicu, kjer je stotisoče ljudi iz vseh krajev države nadvse pristrčno pozdravilo v svoji sredi maršala Tita — vrhovnega komandanta naše narodnoosvobodilne vojske.

Ob tej priložnosti so na Trgu svobode v Titovem Užicu odkrili impozanten kip našemu ljubljensmu Maršalu.

Tudi v vseh krajih Slovenije je bilo na Dan borca nadvse svečano, prijetno in tovariško vzdušje, prepleteno z nešteti težkimi in veselim trenutki iz časov osvobodilne borbe.

Na Gorenjskem smo proslavili ta dan v Poljanah nad Jesenicami. Proslave v tej čudovito zeleni dolini se je udeležilo skoraj štirideset tisoč ljudi, med katerimi je bilo seveda največ Gorenjcev.

Proslavljanje tega dne se je pričelo, seveda, že 28. junija, ko so prišli v Poljane nad Jesenicami taborniki. 1. julija so prišli Slovenci s Koroškega. Na večer pred praznikom so daleč naokoli zagoreli kresovi. Že nekaj dni poprej pa so se odpravile na pot partizanske brigade, ki so prispele na slavnostni prostor po sto in sto kilometrih prehojene poti.

Na Dan borca je bilo slavnostno zborovanje, na katerem je govoril član Izvršnega komiteja Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, tovariš **BORIS ZIHERL**.

Po slavnostnem zborovanju se je razvilo pravo partizansko vzdušje, ki ni pojenjalo ves dan, do pozno v noč.

22. JULIJA — VSI V LJUBLJANO!

Osrednja proslava Dneva vstaje in 20. obletnice začetka ljudske revolucije v Sloveniji pa bomo proslavili v Ljubljani.

Naše republiško središče se na to prireditve z vso vnemo pripravljaja. Pričakujejo, da bo na večer pred praznikom prišlo v Ljubljano dvestopetdeset tisoč ljudi iz vse Slovenije.

V teku so obsežna pripravljajala dela v Tivoliju, kjer bo slavnostni miting. Ves prostor bo na večer pred Dnevom vstaje osvetljeval velik, triinšestdeset metrov visok stolp s stošestintridesetimi reflektorji. Gostinska in trgovska podjetja se že zdaj pripravljajajo, da bodo sprejela tako veliko množico ljudi kar najbolj tovariško in najbolj udobno.

Začetek zborovanja bo oznanilo šestnajst fanfaristov. Množični pevski zbor in združene godbe na pihala bodo zapeli oziroma zaigrali Internacionalo. Med tem časom bodo dvignili na drogove jugoslovansko, slovensko in partijsko

zastavo. Nato bodo združeni pevski zbori pred slavnostnim govorom zapeli »Le vkup uboga gmajna« in »Delavski pozdrav«, nakar bo sledilo še šest revolucionarnih pesmi.

21. julija zvečer pa bo Ljubljana doživela tak ognjemet, kot ga doslej še ni nikoli. Svetleče rakete bodo razsvetljevale z ljubljanskega gradu, z nebotačnika in celo s helikopterja. Razen tega pa bo preskrbljeno tudi za zabavo, saj bodo samo v Tivoliju tri velika zabavišča s plesišči, razen tega pa tudi v posameznih predelih Ljubljane. Avtomobilski servisi, gostinski obrati in trgovine bodo v tistih dneh poslovali noč in dan.

Prav gotovo je umestno in prav, da se osrednje proslave v Ljubljani — 22. julija — udeležimo v čimvečjem številu, saj bomo s tem dokazali, da je naša revolucionarna zavest na visoki stopnji.

S P O M I N N A T E Ž K E D N I

Dachau

Minilo je skoraj dvajset let, odkar so Nemci v Begunjah sestavili prvi večji transport 82 »političnih zločincev«, ki naj bi bil poslan v delovno taborišče Spittal. Med nami je zavladalo boljše razpoloženje, kajti vsakdo je mislil le na trenutno nevarnost, katere se je bilo mogoče otresti le z odhodom iz Begunj.

V Lescah in na Jesenicah so nam svojci nanosili vse mogoče dobrine in cigarete, tako da je bil začetek potovanja kar prijeten. Kmalu po prehodu čez mejo nam je neki stražar zaupal, da gremo v München. Pomislil sem, najbližje taborišče okoli Münchna, je koncentracijsko taborišče Dachau. Čul sem o njem že leta 1940: Dachau — taborišče smrti. Dobra volja je mimila, čutili smo, da gremo z dežja pod kap.

Opolnoči 19. marca 1942. smo v četrstopih prikorakali mimo stražarnice pri vhodu v taborišče. Skrbno so nas prešteli in vrata so se za nami zaprla. Morebiti za vedno (od 82 se nas je vrnilo 12!). V kopalnici smo se morali

sleči do golega. Odvzete stvari so popisali z gestapovsko točnostjo, tako da smo mislili, da jih dobimo po kopanju nazaj. Goli smo čakali do jutra, da so nas ostrigli in obrili ter namazali s krezolom. Do opoldneva smo dobili zebra obleke in coklje (holenderje). Postal sem številka 29420.

Začelo se je taboriščno življenje, katerega ne bom opisoval. Opisan je bil že sto in stokrat, a se mi zdi, da nikoli dobro in točno, ker je nemogoče z besedami popisati občutke in duševno stanje človeka — številke v koncentracijskem taborišču. Partizani so mnogo pretrpeli, vse mogoče telesne napore, a po dubu so bili čvrsti in ponosni ter s puško v roki vedno pripravljani na napad ali obrambo z geslom: »Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužnji dnovi.« Nam pa je bila obramba ali kakršnokoli udejstvovanje skoraj popolnoma onemogočeno. Ostal nam je le strah, zle slutnje, ker nam je vsak trenutek grozila smrt v plinski celici.

Pred kratkim si je predsednica Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, tov. Vida Tomšič v spremstvu sekretarja ZKS Kranj, tov. Janka Rudolfa in direktorja naše tovarne ogledala obrat III na Vrhniki. Zanimala se je za proizvodni proces in za razvoj tega pred kratkim ustanovljenega obrata naše tovarne

V taborišču so bile vse evropske narodnosti, razen Portugalcev in Fincev. Od štiridesetmesečnega »taborjenja« sem imel le to korist, da sem prav spoznal, kaj pomeni tovariš v sili, ko je sam do smrti izmožgan in sestradan, po drugi strani pa, kaj je človek, kateremu je lastni jaz vse na svetu.

Disciplina v taborišču je počasi stalno popuščala. Čutiti je bilo, da se bliža konec, konec suženjstva. Vprašanje je bilo, če bomo dočakali pomlad.

April 1945. Čuje se grmenje topov in eksplozije bomb. Na delo izven taborišča ne hodimo več, nemirni polegamo pred blokmi in ugibamo, kaj nam bo prineslo to grmenje. S strahom gledamo na stražarske stolpe, od koder so pošastno naperjene strojnice, straža pa je podesetorjena. Kljub temu, da nihče ne hodi delat, se kar vrste apeli (zbori) in sicer ne po blokkih, pač pa po narodnostih. Pripravljajo se transporti (baje evakuacija v Tirole), SS-ovci štejejo in odbirajo »številke« na levo in desno, nato čakanje, dokler se SS ne spomni, da nas načene v barake. Tri dni nestrpno čakamo v barakah kaj bo.

29. aprila pozno popoldne: »Amerikanci.« — »Svoboda.« 30.000 ljudi vseh mogočih narodnosti oživi in brez cilja bega po taborišču. Najdrznejši preplezajo jarek in bodečo žico ter v želji po svobodi najdejo smrt na ograji z visoko napetostjo. Ko so Amerikanci likvidirali stražo, smo se oddahnili. Zopet smo

ljudje in to ljudje z vsemi slabostmi. Ker nismo več samo številke, tudi nismo več enaki. Le ena misel nas še druži, ena stvar nam je sveta — dom in domovina.

25. junija 1961 je bilo v Dachau mednarodno srečanje internirancev v počastitev preminulih tovarišev. To srečanje je bilo prvotno določeno za 25. maj in zaradi ovir od nemških oblasti prestatveno.

Kolektiv naše tovarne je odobril 11 članom brezplačno udeležbo na tem srečanju. S tem je omogočil, da se na kraju trpljenja oddolžimo vsem tistim, ki so tudi dali življenje za domovino in nimajo niti vencev, niti groba in jih doslej ni še nihče obiskal.

V imenu internirancev se kolektivu najlepše zahvaljujem za izkazano uvidnost.

IZTOK AUUSER

Skupina internirancev mesec dni po osvoboditvi Dachaua, pred blokom št. 14

letos precejšnje težave

V povojnem obdobju je Kranj napravil velik korak naprej zlasti v industrijskem oziru, medtem ko je bila gradnja objektov družbenega standarda mnogo počasnejša. Mnogo ljudi se vozi v Kranj na delo, kup nerešenih prošelj za stanovanje je čedalje večji. Trgovine iz dneva v dan teže zmagujejo povečano kupno moč prebivalcev, tako da so le-ti večkrat prisiljeni nakupovati celo v Ljubljani. Tudi hitrost urejanja kopice drugih komunalnih problemov občutno zaostaja za potrebami, še bolj pa za željami prebivalcev kranjske komunne.

Razmeroma večje investiranje v gospodarstvo, kakor v objekte družbenega standarda je v nekem smislu opravičljivo, kakor tudi drži dejstvo, da je kot posledica te neskladnosti nastalo v Kranju več problemov, o katerih prebivalci, zlasti pa proizvajalci želijo, da bi jih ugodno uredili.

Da bi vse te probleme kar se da hitreje spravili iz dnevnega reda, so začeli pred nekaj leti v Kranju graditi pet objektov družbenega standarda, čeprav izbira ni bila povsem v skladu z željami prebivalcev. In vendar je bila urejena Porodnišnica, začeli so graditi novo na Zlatem polju, v Majdičevem logu je pokukal iz tal zimski bazen, most čez Kokro se že šopiri v vsej svoji prelesti, gradijo novi športni stadion in šolo na Planini.

Zdaj pa smo v položaju, ki ne obeta najboljše. Pomanjkanje finančnih sredstev grozi, da bo treba dela na vseh gradnjah ustaviti. V občinski sklad za negospodarske investicije letos ni bilo vloženih predvidenih dvesto milijonov dinarjev iz prispevkov gospodarskih organizacij. Vse tako kaže, da so kranjska podjetja in tovarne

pripravljene dati temu skladu kakih petdeset milijonov dinarjev, kar pa je premalo za dograditev novih poslopij in naprav.

Občinski zbor proizvajalcev je nedolgo tega obravnaval ta pereči problem in priporočil delovnim kolektivom v komuni, naj enakomerno prevzamejo breme investiranja v nedograjene objekte družbenega standarda. Po mnenju odbornikov tega zbora bi dobili dvesto milijonov dinarjev v primeru, če bi gospodarske organizacije prispevale deset odstotkov lanskega dohodka in vplačale v sklad po deset tisoč dinarjev za vsakega člana kolektiva.

Tudi plenum Občinskega odbora SZDL je obravnaval te težave. Nekateri so predlagali oziroma videli rešitev v tem, da bi razpisali krajevni samoprispevek. Drugi so spet menili, naj bi proizvajalci gospodarskih organizacij kranjske komunne eno nedeljo delali za objekte družbenega standarda.

Najbolj pomembno pa je brez dvoma dejstvo, da so se odločili v prihodnje vprašati za mnenje tudi volivce. V posebni anketi, ki jo bo razpisala Socialistična zveza, se bodo volivci izrekli za nadaljno investicijsko politiko glede objektov družbenega standarda.

Zdaj so na vrsti sestanki s proizvajalci posameznih podjetij.

Vsekakor bi bilo prav, da bi na sestankih v našem podjetju tudi člani našega delovnega kolektiva odločno povedali svoje mnenje in se tudi zavzeli za čimprejšnjo dograditev teh tako potrebnih objektov družbenega standarda. S pametnimi predlogi, s pomočjo in preudarkom pa bomo dokazali, da ne živimo in delamo le za tovarniško ograjo, marveč, da smo tudi sestavni del širše komunalne skupnosti v Kranju.

Drugi o nas

TOVARNI »SAVA« KRANJ:

»Sem šofer pri Gozdnem gospodarstvu v Pljevljah in vozim kamion »Deutz«. Na omenjenem vozilu so bile gume vaše tovarne 8.25 × 20. S temi gumami sem prevozil točno 59.460 km.

Obveščam vas o tem in vam priporočam, da o tem obvestite tudi vaše potrošnike. Soferjem bi svetoval, da naj posebno pozornost posvetijo kontroli atmosferskega pritiska.

Glede na to, da sem z vašimi gumami prevozil toliko kilometrov, se vam najlepše zahvaljujem in hkrati čestitam zaradi tako kakovostne proizvodnje.«

DRAGO DRAGAS

TOVARNI GUMIJEVIH IZDELKOV »SAVA« KRANJ:

Obveščamo vas, da uporabljamo avtogume vaše tovarne, dimenzije 7.50 × 20 »Sava Maraton«.

Ze poprej smo uporabljali vaše izdelke, vendar se nam zdi, da gume niso bile tako kakovostne, kakor omenjene. Do danes smo z njimi prevozili že 53.000 km in še danes so v uporabi. Odstraniti smo morali le eno gumo... Z gumami vaše proizvodnje smo vozili različno blago po cestah Hrvatske, Bosne in Slovenije... Zanima nas, ali so tudi druge gume, ki jih izdelujete prav tako kakovostne. Če so, potem nas lahko kar mirno duše vpišete v seznam stalnih kupcev vaših izdelkov.

O resničnosti naših trditev se lahko tudi sami prepričate.

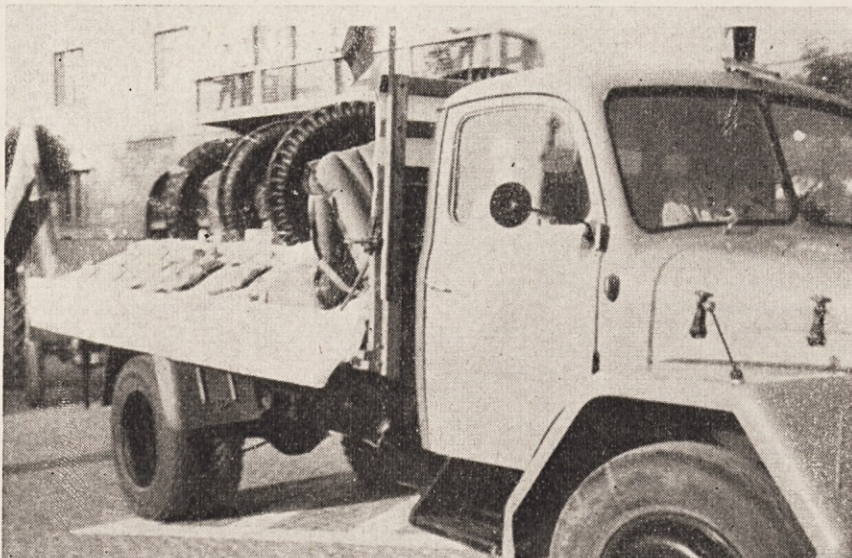
S tovariškimi pozdravi

Gabro Hercegonija

šef prometnega odseka
podjetja »Turopoljac«
Zagreb

»GLAS« — Kranj, 26. junija:

Pred dnevi je bil v tovarni »Sava« ustanovni občni zbor društva Ljudske tehnike... Ustanovili so štiri sekcije in sicer: Fotoamatersko, ki bo štela približno petdeset članov, modelarsko z dvajsetimi člani, gumarsko-kemično z več kot sto člani in elektro-strojno, v katero se bo vključilo približno trideset članov. V tovarni menijo, da bodo kmalu zreli pogoji tudi za ustanovitev Avto-moto društva...

V počastitev Dneva mladosti je v kranjski paradi sodelovalo tudi naše podjetje

UTRJUJMO MLADINSKE AKTIVE po ekonomskih enotah

Na polletni konferenci mladinskega aktiva naše tovarne smo ocenili naše dosedanje delo. Ponovno smo pregledali probleme in želje mladincev in mladink, da bi lahko v prihodnje našo dejavnost še bolj okrepiili.

Iz poročila povzemamo nekaj najvažnejših misli.

Mladina ima pri graditvi naše dežele velike naloge in veliko odgovornost. Za uspešno delo mladinske organizacije je potrebno vse udejstvovanje še bolj popestriti, in sicer tako, da bo vsak član mladinske organizacije sodeloval na tistem področju, ki ga zanima. Na novo so pričeli s kulturno-prosvetno dejavnostjo, ustanovili so folklorno skupino itd.

Predsednik kluba mladih proizvajalcev **Janko Bajd** je v svojem poročilu nanizal nove oblike dela kluba. Klub je v svojem delu pokazal dokajšnjo samostojnost, zlasti pri izpolnjevanju plana in nalog, ki si jih je zadal. Zlasti uspela je bila prireditve »Ali poznaš svoj oddelek?«. Tudi ekskurzije so dosegle svoj namen. Po ogledu posameznih podjetij so se mladinci sestajali in razpravljali o proizvodnih problemih ter izmenjavali izkušnje. Klub mladih proizvajalcev organizira tudi zdravstvena predavanja, da bi tako seznanil mlade delavce z nevarnostmi za njihovo zdravje v proizvodnji.

Franc Vidmar je govoril o športni dejavnosti in omenil težave, ki jih imajo športniki zaradi pomanjkanja sredstev ter igrišč. Sicer so športniki dosegli nekaj lepih uspehov, truditi pa se bo treba, da bi dosegli še večjo množičnost.

O tabornikih je govoril **Peter Zonta**. Prizadevanje vodstva taborniške organizacije in njenih članov niso bila zaman, saj so tudi taborniki dosegli nekaj lepih uspehov.

Problem premajhnega zanimanja mladine za kulturno-prosvetno dejavnost je bil predmet razprave **Romana Jugoviča**. On meni, da je temu vzrok, ker mladina še nima prave predstave o tej dejavnosti pri nas. Nadalje je tudi poudaril, da se tovarniški komite mladine ni dovolj zanimal za probleme posameznih mladincev v podjetju.

Marjan Peneš je seznanil udeležence konferenca v vestjo, da bodo v tovarni ustanovili krožek ljudske tehnike.

Socialno šibkim in bolehnim mladincem v tovarni bi bilo treba posvetiti več pozornosti. O tem je govoril **Franc Vidmar**. **Polde Lesjak** pa je omenil stanovanjski problem mladincev ter omenil, da stanovanjska komisija nenehno rešuje probleme.

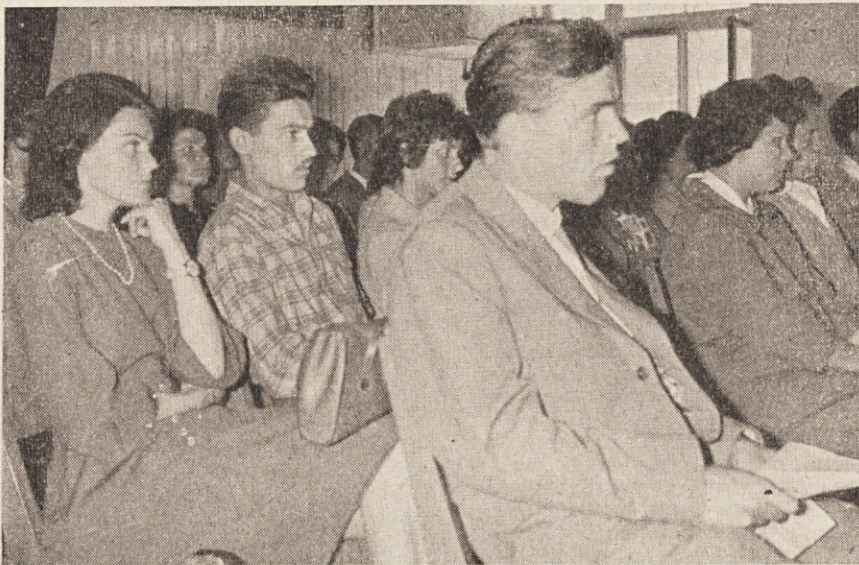
Mladinsko konferenco je pozdravil tudi direktor **Drago Dolinšek**, ki je dejal, da je povsem pravilno, da mladina razpravlja o problemih, ki zadevajo tovarno, kakor tudi posameznika.

Konferenca mladinske organizacije v naši tovarni je nanizala vrsto proble-

mov. Tovarniški komite pa se bo moral potruditi in stremeti za tem, da bo

prepustil čim več iniciative aktivom v ekonomskih enotah. Naloga komiteja naj bi bila v prihodnje v prvi vrsti vsklajevati delo aktivov ter jim pri njihovem delu pomagati.

Pred pričetkom konference je bilo v mladinsko organizacijo vključenih 31 novih članov. To so večinoma mladi ljudje, ki so se nanovo zaposlili v našem podjetju. **FRANC ROZMAN**

Udeleženci mladinske konference so z zanimanjem sledili razpravi

Seznajamo vas

Novi gospodarski sistem in decentralizacija delavskega samoupravljanja, kakor tudi uvaja nje ekonomskih enot, so bile posledica zelo pestre aktivnosti organov delavskega samoupravljanja v našem podjetju.

Tako je upravni odbor

● 15. aprila na svoji seji razpravljal o poslovniku delavskih svetov ekonomskih enot ter o pravilniku o uporabi značk za razpoznavanje v podjetju.

● Na svoji seji 20. maja pa je upravni odbor tehtal poročili o disciplini v prvem tromesečju letošnjega leta ter komerciale -- o prodaji in nabavi.

● Čez teden dni -- 27. maja -- pa je upravni odbor celotno sejo posvetil analitski oceni delovnih mest, nakar

● je 31. maja -- prav tako na posebni seji vnovič pregledal analitsko oceno delovnih mest.

● Tudi 2. junija je upravni odbor na svoji seji obravnaval analitsko oceno delovnih mest.

● Na seji 21. junija pa je upravni odbor razpravljal o novem plačilnem sistemu, ter razdeljeval stanovanja. Čez tri dni, 24. junija pa je upravni odbor razpravljal o istih vprašanjih, kot na minuli seji.

● 26. junija pa je bila redna seja delavskega sveta. Delavski svet je razpravljal o analitski oceni delovnih mest ter obravnaval pritožbe posameznih ekonomskih enot. Prav tako je sklepal o predlogih upravnega odbora. Člani delavskega sveta pa so tudi poslušali poročilo ing. Maksima o praksi pri podjetju Bayer.

OBISK ZB NA DOLENJSKEM IN PRIMORSKEM

Letošnje leto je bila organizacija ZB naše tovarne dvakrat na izletu v partizanskih krajih: v Podturnu pri Novem mestu in v Predmeji na Primorskem. Organizacija ZB se je dalj časa pripravljala za program, ki ga je prikazala v obeh krajih.

Ali poznaš svoj oddelek?»

Klub mladih proizvajalcev je zadnje čase zelo aktiven. Pohvalno je omeniti oddajo, ki so jo priredili 13. maja v Delavskem domu v Kranju. V nabito polni dvorani so že pol ure pred pričetkom nestrpno čakali člani kolektiva, da vidijo in ocenijo oddajo ter da slišijo znanje svojih sodelavcev. Oddaji z naslovom »Ali poznaš svoj oddelek« se je prijavilo kar šest ekip in to iz avtopnevmatikarne obrata I. in II., prevleka valjev in koles, stiskarne, mehanične delavnice in z Vrhnike. Za veselo razpoloženje je poskrbel kvintet iz Stražišča, za smeh pa Zmago Benčan. V komisijo za oceno in uspeh pa je mladinski komite zadolžil Jožeta Markoviča, Boža Cvetkoviča in Lojzeta Zalarja. Vsa vprašanja za ekipe je sestavil Lojze Zalar, ki jih je opremil zaradi pestrosti s fotografijami in magnetofonskimi posnetki. Vprašanja so terjala znanje o tehnoloških postopkih, kapacitetah itd. Ekipe so odgovarjale na neomejeno število vprašanj, dokler je bila posamezna ekipa sposobna. Pri tem tekmovanju je bila najuspešnejša ekipa mehanične delavnice, ki je dosegla največje število točk. Druga je bila pnevmatikarna obrata I. in tretja avtopnevmatikarna II. Vse tri prve ekipe so dobile lepe praktične nagrade v skupni vrednosti 25.000 dinarjev.

Ekipe Vrhnike ni uspela doseči vidnejšega uspeha, pohvalno pa je, da so se sploh udeležili, saj obrat obstaja komaj devet mesecev. Po programu pa so bile še tri vstopnice izžrebane, srečni dobitniki pa so prejeli tri izdelke naše proizvodnje. Finančno pa sta nam pomagala upravni odbor in sindikalna podružnica. Za vsakega udeleženca programa in člana ekipe je klub mladih proizvajalcev napravil pepelnike v obliki avtoplašča, v sredini pa je bil vgraviran čas in ime kluba. Tako je klub uspel povečati zanimanje za gumarsko tehnologijo, kapaciteto strojev, obseg oddelka, itd. Takih in podobnih oddaj pa si naša mladina še želi.

L. Z.

Kljub slabemu vremenu sta avtobusa 4. junija odhitela proti Dolenjski. V Novem mestu nas je sprejel predstavnik ZB. Po enournem oddihu in okrepitevi pa smo se napotili v Podturen. Ni bilo treba dolgo misliti, da ne bi vedel, katera vas je to. Že od daleč smo videli plapolanje zastav visoko med hišami partizanske vasi. Takoj ob prihodu v vas je stalo okrašeno geslo z napisom »Dobrodošli«. Avtobus nas je pustil pri zadržnem domu. Vaščani so nas sprejeli s harmoniko, stiskanje rok je bil naš prvi tovariški stik

z vaščani, ki so nas takoj odpeljali v zadržni dom, kjer je bilo vse pripravljeno za kulturni program. Pred programom pa je predsednik sindikata izročil vaščanom televizijski aparat kot priznanje za žrtve med NOB in v znak prijateljstva. Otroci so nam zapeli nekaj partizanskih pesmi in recitacij. — Tudi naša mladina je dala svoj program s folklorno skupino, recitacijami, solo petjem in igranjem. Tudi naš program jih je navdušil. Po programu smo odšli, da si ogledamo znan partizanski kraj ne daleč iz vasi: Bazo 20. Tam nam je prvoborec njihove vasi,

Otroci so priredili prijeten pevski koncert...

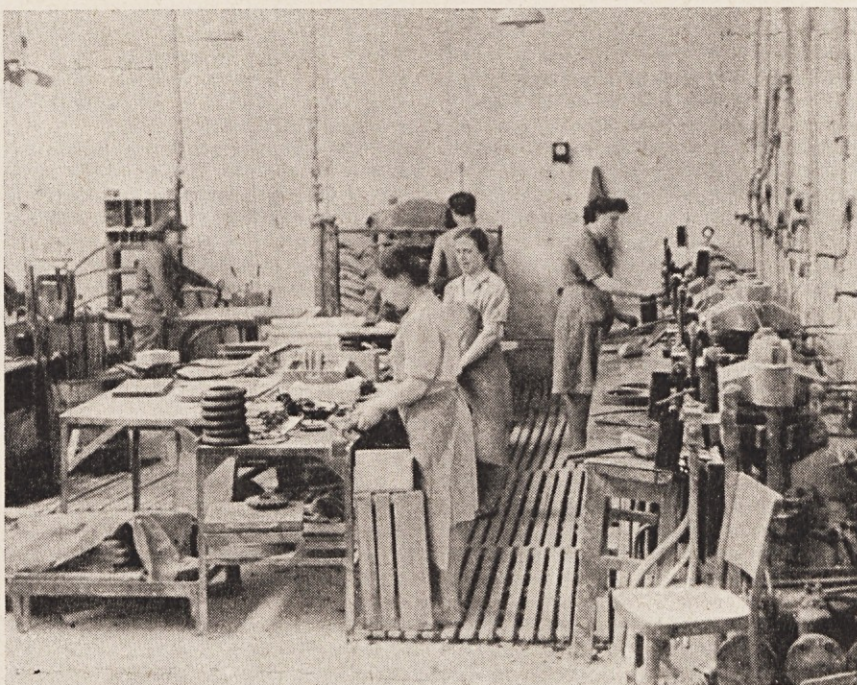
... mi pa smo zaplesali nekaj folklornih plesov

KAKO SKRBIJO ZA VARNO DELO NA ŠTAJERSKEM?

Kadrovsko-socialni sektor je v dneh od 16.-17. junija letos obiskal tri podjetja na Štajerskem ter že po naprej pripravljenem programu imel razgovore s sodelavci sorodnih služb kadrovskega ali sorodnega sektorja. Kot varnostni tehnik sem vso pozornost posvetil organizaciji in delu HTV službe v drugih podjetjih.

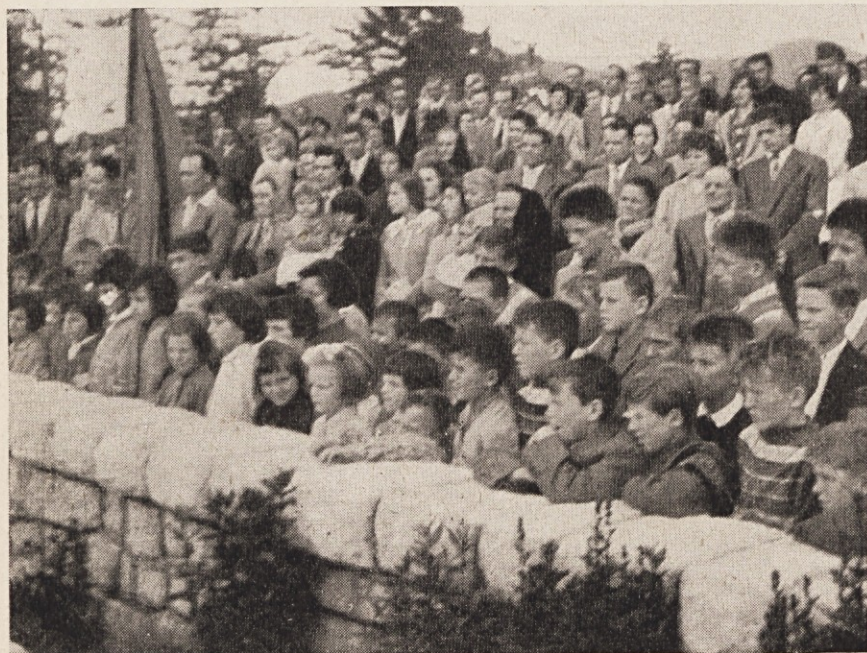
Z ozirom na varnost pri delu ima vsako podjetje svoje specifične zahteve, kakor tudi pogoje. Vsa ostala dejavnost in tudi obseg teh služb pa je bolj ali manj podobna. Značilno pri vseh podjetjih je, da je ta služba organizirana že od leta 1953 dalje, dočim se je pri nas formirala šele v letu 1958. Povsod je močneje zastopana, s popolnoma samostojnim oddelkom, ki je podrejen v Železarni Ravne in MTT Maribor glavnemu direktorju, v tovarni emajlirane posode v Celju pa deluje v sklopu kadrovsko-socialnega sektorja. V tovarni emajlirane posode delata dva varnostna tehnikarja ter svoje delo koncentrirata zgolj na preventivno dejavnost. Oddelek dnevno poroča o vseh nezgodah glavnemu direktorju, tedensko pa poroča tehničnemu kolegiju o vseh problemih, ki se pojavljajo v proizvodnji. Tehnični kolegij zaseda redno vsako soboto ter se poleg proizvodnih problemov rešujejo tudi problemi varnosti in higijene.

No, le oglejte si ta delovna mesta v naši stiskarni. Z malo truda in razumevanja bi se dala marsikakšna pomanjkljivost zlahka odpraviti

V podjetju delujejo poleg centralne komisije HTV še podkomisije v ekonomskih enotah. V vseh komisijah močno sodelujejo politične organizacije, kot sindikat, ZK, mladina itd. V okviru HTV komisije deluje tudi komisija za rehabilitacijo poškodovanih. Vse laže poškodovane zaposlijo na primernih lažjih delovnih mestih. S tem so dosegli ogromen finančni uspeh; zelo pa se je zmanjšalo tudi število izpadlih dni na nezgode. Oddelek ima kartoteko vseh strojev ter vsako nesrečo, tu-

di manjšo, beležijo v kartoteko. Tako imajo jasen pregled nad stroji oziroma delovnimi mesti, na katerih se nesreče pogosto pojavljajo. Na ta način lahko ugotavljajo na posameznih delovnih mestih pomanjkljivosti in jih sproti odstranjujejo. Zaščitna sredstva prejema vsi zaposleni v proizvodnji in tehničnem sektorju, kar se pri njih knjiži na materialne stroške. Za administrativno osebje pa so nabavili halje iz osebnih dohodkov.

To so udeleženci Zveze borcev naše tovarne ob obisku na Primorskem

ki je tudi oskrbnik še obstoječih lesenih barak, povedal na kratko pomen te baze; kakso delali, kdaj in s kom so se borili. Potem smo položili venec na grob padlih partizanov.

Ko smo se vrnili iz baze pa so nam priredili kosilo, po kosilu pa smo se vrteli ob prijetni glasbi njihovega kvinteta in dolenjskega cvička. Šele pozno v noč smo se vrnili iz prijetnega kraja Dolenjske.

Samo teden pozneje pa smo se namenili v Predmejo na Primorsko. Tja pa so naši šoferji zapeljali oba avtobusa. Med potjo smo se ustavili na posestvu v Logu nad Ajdovščino. Pokazali so nam kleti, opremljene z velikimi sodi dobre kapljice. Popoldan pa smo nadaljevali pot proti Predmeji. Tam nas je sprejel narodni heroj Andrej Ferjančič ter nas peljal na odkritje spomenika padlim borcem. Tudi tu je organizacija ZB položila venec. Kulturni program je bil na Primorskem še mnogo obširnejši.

Za televizijski aparat so se lepo zahvalili. V strelskem tekmovanju pa je zmagal naš mladinec Blaž Studen.

Na Dolenjskem kot tudi na Primorskem so nam obljubili, da nam vrnejo obisk še letos.

L. Z.

Samo v letu 1960 so potrošili za zaščitna sredstva 53 milijonov din. V podjetju imajo urejena vsa delovna mesta po nevarnostnih stopnjah od 1. do 4. Vsak zaposleni, ki se ni v polletju ponesrečil, prejme od 1000 do 4000 din nagrade, odvisno pač od tega, v katero nevarnostno stopnjo je razvrščeno njegovo delovno mesto.

V Železarni Ravne pa je varnostna služba decentralizirana. Težišče vsega dela je prenešeno na vodje oddelkov. Vsak oddelek ima svoj pravilnik o delovni varnosti, zaščitnih sredstvih in nagrajevanju. Čim manj nesreč in izpadlih dni ima posamezni oddelek, tem višji je gibljivi del plače zaposlenih v posameznem oddelku. Oddelek HTV, ki je podrejen glavnemu direktorju, vodi samo nadzor nad izvajanjem pravilnikov o varnosti, tolmači navodila in o vseh pomanjkljivostih opozarja vodje oddelkov. S takim načinom dela so dosegli ogromen napredek, saj so po številu in teži nesreč **POD EVROPSKIM POVPRECIJEM!** Zaščitna sredstva pre-

jemajo samo tisti, ki so na takih delovnih mestih, kjer je ogrožena življenska varnost zaposlenega. Prav tako dobijo mleko brezplačno samo varileci, kovači in tisti, ki so pod vplivom generatorskega plina.

V Železarni je prehrana popolnoma ločena od oddelka. Za prehrano skrbi komunalni oddelek podjetja. Podobno je v MTT Maribor. Tudi tu je oddelek HTV trenutno podrejen glavnemu direktorju. Vsa dejavnost oddelka pa je decentralizirana na posamezne oddelke oziroma ekonomske enote. Vsi nastali problemi se rešujejo v podkomisijah HTV ter vse pomanjkljivosti odpravlja ekonomska enota sama. Centralna komisija obravnava samo primere, pri katerih se za obravnavo pomanjkljivosti zahtevajo visoka finančna sredstva.

V oddelku HTV dela tudi patronažna sestra, ki vodi nadzor nad toplim obročem ter vodi dnevno evidenco o kvaliteti. Oddelek tedensko poroča o nesrečah in problemih glavnemu direktorju; dvakrat letno pa upravnim or-

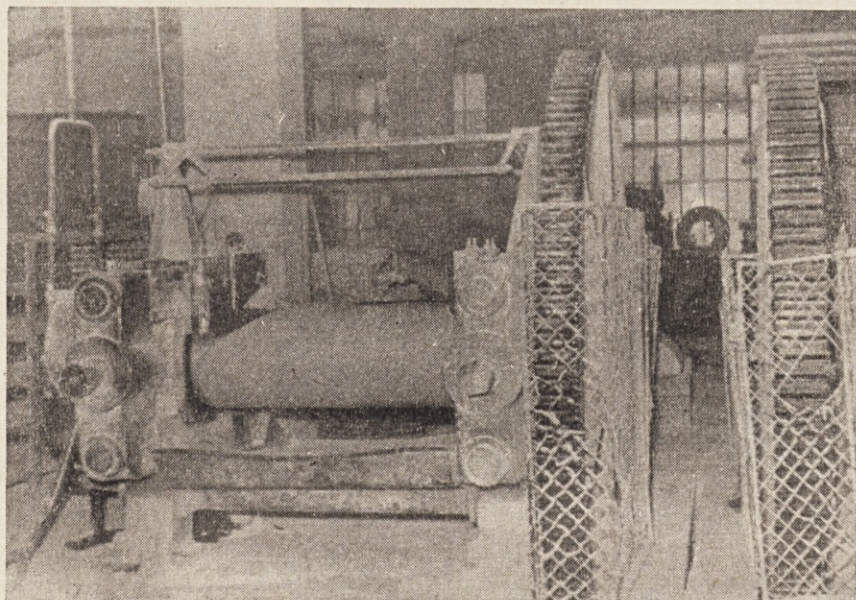
ganom, t. j. delavskemu svetu in upravnemu odboru. V okviru HTV službe je tudi posebna komisija za rehabilitacijo poškodovanih, v kateri je reden član obratni zdravnik. Delo te komisije je zelo uspešno, ker imajo na razpolago veliko število lažjih delovnih mest, katera zlahka upravljajo vsi lažje poškodovani ali telesno oslabei. Pri tem pa niso prikrajšani za osebni dohodek, ker prejema plačo svojega stalnega delovnega mesta.

Ce na kratko zberemo vse glavne značilnosti službe v omenjenih podjetjih, v katerih je delo HTV zelo utrdeno, kar je razumljivo z ozirom na večje izkušnje, ki so jih doživeli v daljši dobi dela, vidimo sledeče:

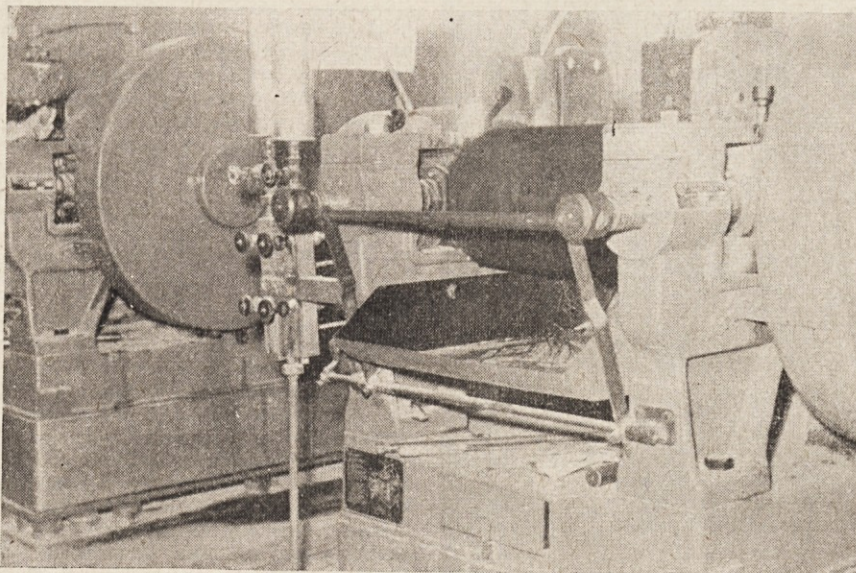
Vsi oddelki so organizacijsko zelo močno zastopani, zelo skrbno in preudarno razdeljujejo zaščitna sredstva, in to samo tistim delavcem, ki so zaposleni na takih delovnih mestih, kjer sta dejansko ogrožena varnost in zdravje zaposlenih. Dejavnost je decentralizirana po oddelkih oziroma ekonomskih enotah. Izobraževanje se odvija po ločenih programih v okviru centrov ali industrijskih šol. Povsod pa imajo organizirano poklicno, stalno plačano gasilsko službo in civilno zaščito, ki deluje v okviru higiensko-tehnične varnosti. Kot posebnost pri vsem pa je rehabilitacija poškodovanih in telesno oslabei, kjer vsakemu najdejo delovno mesto, ki je lažje poškodovan.

Podobnim življenjskim izkušnjam na področju HTV se bomo morali približati tudi mi ter zaščititi pri delu tiste, ki so zaščite potrebni. Le tako bo služba dosegla tisto, kar družba od nje pričakuje.

JOŽE TONEJC

Stare dvovaljčnike zamenjujejo novi...

»SAVA«

na sejmih
v Kranju
in Beogradu

Naša tovarna je postala nekako stalni »abonent« nekaterih sejmov v državi. Sem sodijo v prvi vrsti zagrebški in beograjski sejmi, nato Gorenjski sejem v Kranju in prireditve Gospodarskega razstavišča v Ljubljani.

Letos smo se že udeležili spomladanskega zagrebškega velesejma, zdaj pa so v teku najintenzivnejše priprave za sodelovanje na Gorenjskem sejmu v Kranju, ki bo od 28. julija do 8. avgusta ter na V. mednarodnem sejmu tehnike v Beogradu, ki bo odprt 23. avgusta in bo trajal do 2. septembra.

Na XI. Gorenjskem potrošniškem sejmu, ki ima izrazito potrošniški značaj — saj bo blago skoraj vseh zastavljavcev tudi v prodaji — je naša tovarna zakupila sedemdeset kvadratnih metrov razstavnega prostora. Razstavljali bomo izrazito tište izdelke, ki so v taki ali drugačni obliki neposredno koristni potrošniku. Po uspehih, ki

KAJ JE PRVA POMOČ IN KAKŠNI SO NJENI CILJI

Nuditi prvo pomoč pomeni v prvi vrsti pomagati človeku, ki je v življenjski nevarnosti. S prvo pomočjo omejimo posledice poškodbe, oziroma obolenja, odvrnemo morebitno poslabšanje zdravstvenega stanja, skrajšamo čas do popolnega okrevanja in preprečimo trajno pohabljenost.

Gre za rane, prelome, izpabe, opekline, električne poškodbe, zastrupitve, kap, krvavitve, itd. Nezgode in bolezni so stalna nevarnost za vse nas. Zato je prav, če čim večji krog ljudi ve, kaj naj stori in česa ne sme storiti pri bolniku ali poškodovancu, dokler ne pride do zdravnika.

Pravilno nudena prva pomoč lahko ponesrečencu reši življenje. Zato je več kakor jasno, kolikega pomena je prva

pomoč zlasti danes v dobi mehanizacije, elektrifikacije in hitro naraščajočega cestnega prometa.

Kakor prva pomoč ogromno koristi, prav tako lahko škodi in povzroči celo smrt, če ni opravljena pravočasno, organizirano in pravilno.

V naši tovarni je služba prve pomoči osredotočena pri vratarjih. Po oddelkih je le nekaj omaric za prvo pomoč, ki so opremljene samo s predmeti za nudenje prve pomoči pri opeklinah.

Ta služba prve pomoči je bila do lanskega leta zastarela, neenotna, nezadostna in strokovno na nizki ravni.

Lansko leto pa je bil tečaj prve pomoči, v katerem so bili zajeti vsi naši vratarji in nočni čuvaji. Tečajniki so praktično in teoretično dobili znanje iz vseh poglavij prve pomoči. Tak tečaj je bil pred kratkim tudi letos. Snov prve pomoči smo ponovili in utrdili, tako da lahko trdimo, da so naši vratarji in nočni čuvaji dobro organizirana in strokovno solidno pripravljena enota, ki bo pomagala našim članom kolektiva v primeru nesreče.

Na sliki jih vidite kako pridno vadijo pravilno poviti posamezne poškodovane dele telesa.

Takole so se urili naši vratarji, ko je bil zanje prirejen tečaj prve pomoči

Zahvala

Vsem prijateljem, prijateljicam, mojim sodelavcem, samoupravnim organom, upravi podjetja in sindikalni podružnici, se za čestitke in darila ob 50-letnici najiskreneje zahvaljujem!

Mirko Brezar

Marija Sušnik

smo jih dosegli že konec aprila na »Izrednem nakupu blaga za široko potrošnjo« v Kranju, je pričakovati, da

komercialni uspeh tudi na osrednji gospodarski prireditvi na Gorenjskem ne bo izostal.

Udeležili smo se tudi prireditve, ki jo je organiziral Gorenjski sejem od 25. do 29. aprila v Kranju, pod naslovom: »Ugoden nakup blaga za široko potrošnjo« Potrošniki so pridno segali po naših izdelkih

● Za naše podjetje pa bo precejšnjega pomena tudi sodelovanje na V. mednarodnem sejmu tehnike v Beogradu. Letos bomo sodelovali v okviru Avtomobilskega salona, ki ga letos prvič prirejajo v okviru tega sejma. Prireditve bo mednarodna in dokaj pomembna. Razen domačih razstavljalcev: »Crvena zastava« iz Kragujevca, »FAP« iz Priboja na Limu, »TAM« iz Maribora, »TOMOS« iz Koprca, »Tovarne motorjev« iz Zagreba, »Industrije motorjev« iz Rakovice, bodo sodelovale tudi renomirane inozemske tovarne: »FIAT« iz Torina, »ROOTES GROUP« iz Londona s HILMAROM in COMEROM, »DAIMLERBENZ AG« iz Stuttgarta ter VOLKSWAGENWERK AG« iz Volkshurga. Ta podjetja bodo razstavila zadnje modele najsodobnejših vozil in motorjev. Na sejmu pa bodo sodelovala tudi francoska podjetja: »SIMCA«, »PEUGEOT«, »RENAULT« in druga.

● Avtomobilski salon bo brez dvoma tudi prvovrstnega gospodarskega pomena, saj je zadnja leta ta industrijska panoga že postala sestavni del življenjske ravni naših ljudi ter se je uveljavila v naši državi kot ena izmed močnih gospodarskih vej. Zato je pričakovati veliko zanimanje obiskovalcev prav za ta sejem.

NEKAJ O NORMAH

Naraščajoča industrija prinaša na trg vedno več izdelkov, hkrati pa je v tovarnah število delovne sile iz dneva v dan večje. Med posameznimi proizvajalci enakih oziroma podobnih izdelkov je na trgu nastala konkurenca. Kaj kmalu se je ta ali oni izmed njih znašel pred dejstvom, znižati cene ter dati na trg cenejše izdelke, posebno pa izboljšati kvaliteto. To pa zahteva uvedbo velikoserijske oziroma množinske proizvodnje, uporabo modernih in ekonomičnih strojev, poenostavitev dela, kar dosežemo z racionalizacijo in študijem dela. Tudi čas izdelave izdelka v podjetju vpliva na ceno naših proizvodov, kar se marsikdo v našem podjetju ne zaveda; normirski oddelek ter njegovo delo pa ne upoštevajo tako kot bi ga morali. Če hočemo doseči, da bo za proizvod potreben čim manjši čas, potrebujemo dober kader. Izvesti to, pa pomeni pri nas zaorati v ledino, kjer ni opravlja samo s stroji, številkami, diagrami in organizacijskimi predpisi, pač pa s človekom na delovnem mestu, ki ima um in voljo ter misli in ukrepa. V prvi vrsti pa bodo morali vsi, ki imajo opravka neposredno s proizvajalci (vsi predelavci, izmenski mojstri in šefi ekonomskih enot) zavzeti drugačno stališče ter z nami delati in sodelovati.

V nekaterih naših večjih tovarnah so že uvedli posebne oddelke za študij dela in merjenje. Tudi pri nas je upravni odbor že mislil na to ter uvidel, da bo rod normircev oziroma oddelek počasi izumrl in naj bi se poslej imenoval oddelek za proučevanje dela. Seveda, smisel in potek dela bi ostal v bistvu enak, le da bi razen časa, proučevali tudi potek dela in sodelovali pri rekonstrukcijah in podobno. Konstruktorji se pri svojem delu ne ustavljajo samo pri izboljševanju delovnih načinov in popravljanju neprimernih priprav in orodja. Njihova težnja je, da že vnaprej po znanih metodah planirajo in konstruirajo. Tako naj tudi kdorkoli v oddelku, ki dela v normi stremi za tem, da neko delo planira ne samo po količini, ampak tudi po času, kar ga privede do nekega boljšega načina, še predno delo prične.

Za gladko, lahko in uspešno izpolnitev določenega dela oziroma operacije, je bistvenega pomena tudi ritem dela. Zato ne smemo nanj nikoli pozabiti. Večkrat pa se zgodi, da delavec pri snemanju po nepotrebnem išče karkoli, kar ni na svojem mestu, pa tudi svoje delo po nepotrebnem zmede.

Tudi to nam podaljšuje čas, katerega ne moremo upoštevati. Delo v današnji serijski in množinski proizvodnji je pri večini delovnih mest enolično, saj se določena delovna operacija ponavlja po sto in stokrat na dan, dan za dnem. Delavec doseže krajši čas, če bo imel orodje na istem mestu, skratka, če bo njegovo delovno mesto smiselno urejeno, v kolikor to okolje dopušča. Precej časa izgubi delavec s pobiranjem ali jemanjem sestavnih

delov iz neprimernih ali nerodnih posod. To se pojavi še tedaj, ko imamo opravka s prav majhnimi ali drobnimi sestavnimi deli. Izgubljanja časa zaradi takih malomarnosti pa je v našem podjetju precej. To je opazno ne le pri snemanju oziroma normiranju dela, ampak tudi pri analitski oceni – popisovanju tehnološkega procesa delovnih mest.

Naslednja reč je – uvajanje načina dela v oddelku, s poučevanjem delavca. Tudi temu vprašanju pri nas ne posvečamo toliko pozornosti kot bi jo morali. To se kaže v marsikaterem praktičnem primeru ali pa obratni nezdigi. Pogosto se sprašujemo, kaj je vzrok nezainteresiranosti delavca do dela in s tem v zvezi pomanjkanje doseganja oziroma preseganja norm, slabe kakovosti in podobno. Vzroke iščemo vsepovsod. Razen tega si moramo zagotoviti avtoriteto pri delavcu kot tudi on do vodje ekonomske enote. Vsakdo vendar ve (in mora mu biti jasno), da norma ne more biti več ista, če smo le za malenkost spremenili način dela, zamenjali orodje ali opremo, drugače razmestili gradivo ali spremenili delovne pogoje. Tudi so še vse prepogosti primeri, da isto delo ne izvajamo niti dvakrat enako, če ga opravlja isti človek, kaj pa šele, če se ljudje pri tem delu menjajo. Nič čudnega ni potem, da je delavec danes z normalnim tempom dela presegel normo do 60 odstotkov, jutri pa z istim tempom mogoče samo za 10 odstotkov, ali pa je bil celo pod normo!

V nekaterih podjetjih imajo za snemanje časa – postavljanje norm, katerih čas je krajši od ene minute,

Pismo
UREDNIŠTVU

Teden požarne varnosti

Tovariš urednik,

po sklepu Gasilske zveze Jugoslavije je bil letos prvič organiziran požarnovarnostni teden. Na temelju posvetovanj z republiškiimi gasilskimi zvezami je bil najprimernejši čas izbran od 14. do 21. maja.

V tednu požarne varnosti tudi naši prostovoljni gasilci niso mirovali. Skupno v obeh obratih I. in II. je bilo osem vaj in sicer: prikaz gašenja z aparatom CO₂, ki je za gašenje električnih naprav pod visoko napetostjo. Dve vaji sta bili prikazani z aparatom PH na kemično peno, in dve mokri vaji. Pregled in preizkus vseh naprav, itd. . . .

Tako so bili člani kolektiva podučeni o gasilskih napravah, da bo znal vsak ravnati z gasilskim orodjem v primeru požara. Udeležba s strani kolektiva je bila zadovoljiva. Tako je bil teden požarne varnosti končan.

Ker govorimo ravno o tednu požarne varnosti, naj predložim še sliko o tem, kaj vse lahko nastane, ako nismo previdni na ognju nevarnih mestih.

IVAN PETRIČ

V Ivryju, v Franciji je nastal velik požar v skladišču pnevmatik, ki se je nato razširil še na bližnje skladišče lesa. Vzroka nastalega požara niso mogli ugotoviti. Dva delavca v skladišču sta popoldne zapazila požar. Do prihoda gasilcev – od alarma do njihovega prihoda je preteklo le pet minut – se je požar že močno razširil na celotno skladišče. Gašenje tega velikega požara je oviral močan veter, dušeci plini, velika vročina in gost črn dim. Zgorelo je več kot štiri sto ton pnevmatik

Ekonomska enota:	I. kvartal %	II. kvartal %	I. polletje %	III. kvartal %	IV. kvartal %	II. polletje %	letni povpreček %
Valjarna I.	138,5	146,2	142,—	144,—	146,8	142,—	143,—
Valjarna II.	127,3	130,8	129,4	138,1	135,—	136,5	133,2
Stiskarna	139,1	144,3	141,5	140,7	141,—	140,8	141,2
Gumiranje in lepila	135,4	129,5	132,5	129,2	128,3	128,7	130,6
Velopnevmatika	136,—	137,8	136,9	136,1	137,—	136,6	136,7
Konfekcija in brizganje	127,—	132,4	129,8	132,9	130,3	131,8	130,8
Sestavljalnica I + II	130,—	146,9	138,6	155,4	146,1	135,8	147,8
Rotocür	117,2	118,7	118,—	125,6	118,1	121,6	120,—
Prevleka valjev II.	122,9	142,—	132,4	143,1	163,8	153,6	142,6
Avtopnevmatika	139,7	135,7	137,5	140,8	150,4	145,6	142,4
Skladišče surovin	132,9	145,4	136,3	141,6	153,5	147,8	143,4
Skladišče gotovih izdelkov	124,7	153,1	137,2	147,4	155,3	151,4	144,5
Tovorni transport	129,8	139,3	134,7	148,5	157,2	153,2	144,4
Kotlarna I + II	115,5	114,4	115,6	115,5	120,6	118,—	116,8
Povpreček podjetja	132,2	135,7	134,3	137,4	141,5	139,6	136,9

Iz te tabele je razviden preseg norme po Ekonomskih enotah v našem podjetju in po mesecih za minulo leto.

razne pripomočke: instrumente in film. Za snemanje takih časov ni dovolj izvežban snemalec (normirec), ker ne more odčitavati točnega časa, ga beležiti in opazovati potek dela. Za tako snemanje, katerega je tudi pri nas veliko (predvsem tehnična roba), bi bila potrebna naprava, pri kateri ni normircu treba beležiti čas, ker to dela naprava, ampak bi lahko samo opazoval delo. Druga praktična naprava pa je snemanje na filmski trak. Ta nam da 16 slik (gibov delavca) na minuto, in kar je najvažnejše, čas — porabljen za to delo.

Kamera je v mnogih podjetjih postala neobhoden pripomoček ne samo za normiranje, ampak tudi za proučevanje dela. Za take in podobne pripomočke bi morala žrtvovati nekaj denarja tudi naša tovarna.

Delavci tudi negodujejo, ker večkrat snemamo eno in isto fazo dela. Vemo pa, da normirec pri prvem ali kateremkoli poznejšem snemanju opazi razne pomanjkljivosti, ki jih je možno brez težav odstraniti. Zaradi tega je nujno potrebno za realno postavljeno normo, da delo večkrat snema, dokler ne bo določena faza urejena. Ta normalno normirani čas mora biti tak, da ga lahko delavec pri normalnih delovnih pogojih vedno dosega. V normi morajo vsekakor biti upoštevani vsi normalni delovni pogoji — pogoji, ki so osebnega, zdravstvenega, varnostnega, materialnega in organizacijskega značaja. Važno je tudi, da mora biti norma postavljena za povprečno dobrega, odraslega delavca. Torej slabi in nedorasli delavci niso v okviru, v katerem se določajo pravilne norme. Važno je pri tem, da je način dela ter koriščenje razpoložljivih pripomočkov za delo pravilno.

Za dobro ureditev časov moramo razčistiti pojem delovnega in prostega časa. Delovni čas smatramo za izbirni pojem, pri katerem moramo poleg delovnega časa delavca upoštevati tudi pripravo in oskrbovanje s proizvodnimi sredstvi. Delavec je, denimo, na delovnem mestu točno ob pričetku svoje

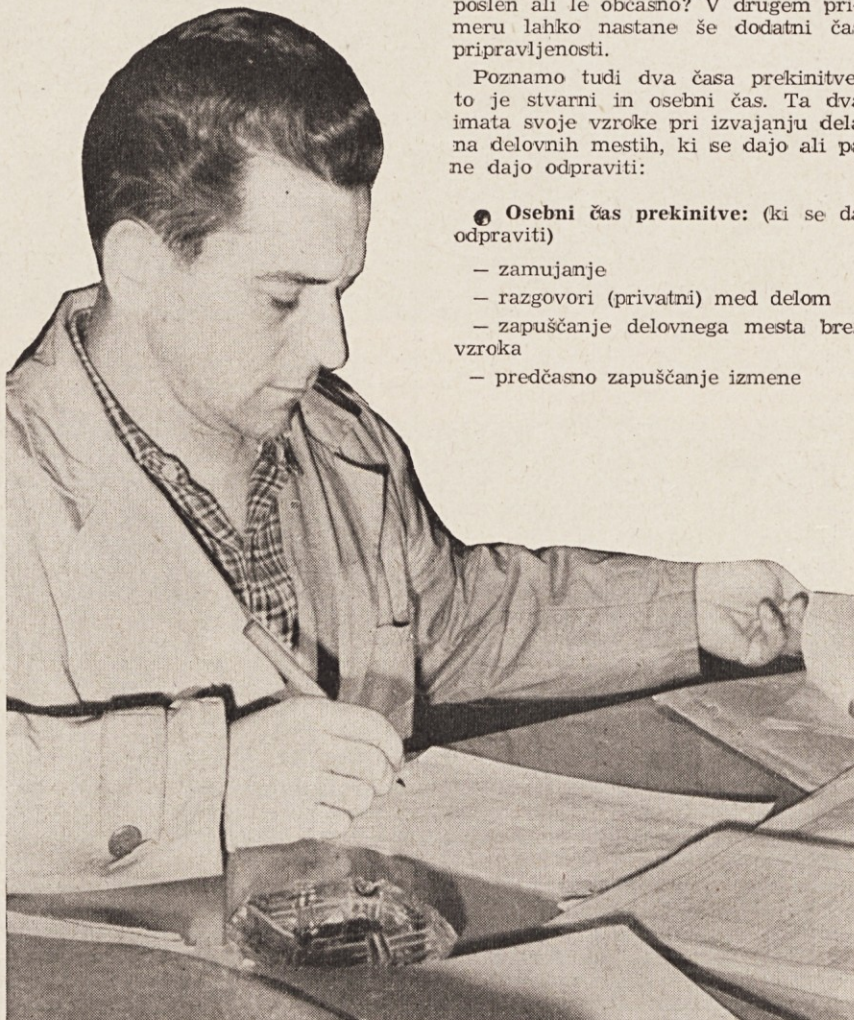
izmene, vendar zaradi organizacijskih in tehničnih razlogov ne more takoj pričeti z delom, se pravi, da je le v pripravljenosti. Na delovnih mestih,

kjer je delo vezano na stroj ali napravo, delavec opravlja dela samo z opazovanjem. Tudi to delo moramo smatrati kot delovni čas. Seveda pa moramo to časovno in ekonomsko analizirati: ali je delavec s tem stalno zaposlen ali le občasno? V drugem primeru lahko nastane še dodatni čas pripravljenosti.

Poznamo tudi dva časa prekinitve, to je stvarni in osebni čas. Ta dva imata svoje vzroke pri izvajanju dela na delovnih mestih, ki se dajo ali pa ne dajo odpraviti:

● **Osebni čas prekinitve:** (ki se da odpraviti)

- zamujanje
- razgovori (privatni) med delom
- zapuščanje delovnega mesta brez vzroka
- predčasno zapuščanje izmene

Rudi Nadiževc pri delu v biroju za norme

● Neopravljeni čas prekinitve:

- počitek pri težkem delu
- vmesno čiščenje obleke
- razgovori s predpostavljenimi
- zamenjava obleke ali orodja na stroju

● Stvarni čas prekinitve:

- odpravljeni čas
- nezadostna navodila
- čakanje na nalogo: material, orodje itd.
- nepravilna izdaja orodja ali materiala

● Neodpravljeni čas:

- dnevna priprava delovnega mesta
- oskrba sredstev in orodja
- transportna dela
- pomoč sosedu
- delovna kontrola
- kratki zastoji zaradi orodja

Vsi trije činitelji so pomembni za postavitev norme, ena kot druga operacija pa mora peljati cilju: k realno postavljeni normi.

Zdi se mi potrebno omeniti še razliko med spretnostjo in pridnostjo. Ker sta spretnost in pridnost dva pojma, jih moramo znati vsaj približno razločevati. Delavec je lahko spreten, ni pa marljiv, ali nasprotno. Pri spretnem delavcu opazimo, da je vsak njegov gib pripravljen, da ima vsako orodje na pravem mestu, ne da bi ga pred uporabo šele iskal. Vsak gib je produktiven. Gibanja pa morajo biti med seboj povezana. Spreten delavec mora vedno vzdrževati približno enak tempo, ne da bi se čez mero trudil. Za marljivega lahko smatramo tistega, ki skuša presledke v delu čimbolj izločiti. Marljiv delavec stremi, da bi vzdržal tempo in skuša zatreči vsako telesno ali duševno utrujenost. Iz teh dveh definicij je razvidna važnost in vloga časovnega študija spretnosti in gibljivosti, ki vpliva k postavitvi norme. Norme bodo smotrne, če jih bo večina delavcev presegla pri povečanem osebnem trudu. Torej morajo biti norme vselej prilagojene delovnemu kolektivu.

Poglejmo preseganje norm v našem podjetju glede na število delavcev, ki delajo v normi: kakšen odstotek je bil dosežen v prvem, drugem polletju in konec leta, od 1957. leta dalje:

Leto	Delavci v normi od - do	I. poll. %	II. poll. %	Letni %
1957	609-623	117,5	123,0	120,3
1958	625-633	121,9	121,1	121,5
1959	629-637	125,1	129,0	127,0
1960	635-824	134,1		

Iz razpredelnice je razvidno, kako hiter dvig zaposlenosti in prekoračitev norm je opaziti v podjetju, predvsem pa v zadnjih dveh letih.

LOJZE ZALAR

Izvedeli smo

● V prvih treh mesecih letošnjega leta je bilo v našem podjetju v celoti osemindvajset disciplinskih prekrškov, za katere so tudi bile izrečene disciplinske kazni. V štiriindvajsetih primerih je posredovala disciplinska komisija, štiriintrideset kazni pa je bilo izrečenih s strani šefov ekonomskih enot. Aprila meseca pa je bilo skupaj dvanajst disciplinskih prekrškov.

● Zanimivo je tudi tole: službenih izhodov iz tovarne je bilo v prvih treh mesecih 1351, zasebnih 803. Število izgubljenih ur v službene namene je bilo 2168, v zasebne namene pa 1149! Toda v primerjavi z zadnjim četrtletjem lanskega leta se je to število dokaj zmanjšalo. Tudi zamujali na delo nismo toliko kot v lanskem zadnjem četrtletju, saj se je število zamud zmanjšalo kar za šestnajst odstotkov.

● Glede problemov v zvezi s prodajo naših izdelkov, so kolegij podjetja, kakor tudi organi samoupravljanja, nekajkrat razpravljali. Ker trenutno ni drugih možnosti, so sprejeli sklep, da se naše podjetje za razširitev prodaje naših izdelkov priključi trgovski mreži čevljarke industrije.

● V drog papira terenske organizacije Zveze borcev Kranj smo na podlagi sklepa pritrdili zvezdico v znesku pet tisoč dinarjev.

● Upravni odbor je predložil delavskemu svetu možnost organiziranja strokovne ekskurzije za ogled nekaterih podjetij pnevmatike v Italiji. Te ekskurzije naj bi se v prvi vrsti udeležili delavci iz pnevmatikarne.

in nekateri strokovnjaki. Delavski svet je ugotovil, da bi bila ta ekskurzija zelo koristna za naš kolektiv in jo je zategadelj tudi odobril.

● Največ boleznin v našem podjetju je zaradi obolenj dihal, boleznin prebavil in jeter. To je sicer značilno tudi za druga podjetja, vendar je odstotek obolenih v našem podjetju nekoliko višji kot drugod.

● Za spomenik revolucije v Kranju je naše podjetje pred časom že odobrilo prispevek v znesku tisoč dinarjev na enega zaposlenega. Glede na to, da so se cene materialu in drugim storitvam občutno zvišale, je delavski svet odobril dodatno pomoč v višini pol milijona dinarjev.

● Ker je bil tovariš Rakovec na zadnji letni skupščini osnovne organizacije Zveze komunistov izvoljen za sekretarja tovarniškega komiteja, je prosil delavski svet, da mu odobri ostavko. Delavski svet je to tudi storil in je namesto njega izvolil za novega predsednika delavskega sveta tovariša FRANCA GOLOBA.

● Tovarna gumijevih izdelkov iz Skopja se je našemu podjetju zahvalila za pomoč, ki smo ji jo nudili pri strokovnem usposabljanju njihovega kadra. Nekateri njihovi delavci so bili namreč več mesecev na praksi v našem podjetju.

● V kratkem bodo v naši tovarni delavci dobili mopede, ki jih bo tovarna kolektivno kupila v tovarni »Tomos« v Kopru. Vse kaže, da bo sto pet delavcev dobilo to praktično vozilo, ki jim bo koristilo pri vožnji na delo in domov.

Prišli so in odšli...

Je pač tako... Ljudje prihajajo v podjetje in odhajajo iz njega. Tistim, ki nas zapuščajo želimo na novih delovnih mestih mnogo delovnih uspehov in dobrega počutja, še bolj pa to želimo vsem tistim, ki so postali člani našega delovnega kolektiva.

V času od 1. maja do 30. junija 1961 se je na novo zaposlilo 27 delavcev in uslužbencev, in sicer:

Jože Sink, Filip Dragič, Rudi Rudolf, Peter Košnik, Ivan Bedlaj, Pavel Košnik, Stane Jeram, Franc Škrjanc, Janez Bitenc, Marija Turk, Franc Dolinar, Rudi Babnik, Danica Dolenc, Anton Stern, Jožefa Dacar, Janez Kokalj, Vlado Pegan, Franc Pustovrh, Avgust Krumpetar, Janez Ropret, Franc Bradula, Vinko Dolinar, Alojz Veselič, Anica Novak, Franc Stular, Mirko Cačino-

vič in Jože Suhadolnik.

Medtem pa je podjetje zapustilo 25 delavcev in uslužbencev:

Franc Dolinar, Rado Košir, Francka Modic, Julka Vrabc, Marjan Iglčar, Stefan Broder, Jože Kovačič, Jelka Serc, Francka Stefe, Jože Debeljak, Franc Svetelj, Ana Nardin, Marija Kocjan, Stefan Erzar, Franc Stular, Stane Rode, Metka Juvanc, Peter Aleš, Janez Kladivec, Viktor Pavšič, Marjan Blažič, Franc Purič, Hermína Krušič, Franc Dolinar in Janez Sivka.

Sport & Sport & Sport

OBISKALI SMO HRVATSKE TABORNIKE

Na povabilo hrvaških tabornikov smo se odločili, da jih obiščemo in skupaj praznujemo 1. maj. Da bi življenje potekalo po taborniško, smo šli skupno na pohod po starih partizanskih poteh. Med potjo smo obiskali znane partizanske kraje, ki so znani iz junaških bojev NOB. Prenočevali smo pri prijaznih domačinih, ki so nam pripovedovali o svojem življenju med vojno in po njej. Med pohodom smo navezali prijateljske stike z bosanskimi taborniki, ki so se tudi udeležili te akcije. Pohod je trajal tri dni in precej kilometrov je bilo za nami. Ni nas oviral niti dež, ki nam je v začetku večkrat ponagajal. Zvečer smo se zbrali okrog

tabornega ognja in si pripovedovali doživljaje, včasih pa smo tudi zapeli in zaplesali. Z bosanskimi taborniki smo igrali mali nogomet in častno izgubili z 10:9. Na dan 2. maja smo se vsi zbrali na planinskem vrhu Japetič, kjer je bil miting in zaključek akcije. Na mitingu so govorili znani hrvaški

politični delavci, ki so pozdravili taborniško akcijo. Poslali smo tudi brzojavko tov. Titu in ga v imenu vseh navzočih pozdravili.

Od hrvaških tabornikov smo odnesli zelo lepe spomine in smo jim bili hvaležni za gostoljubnost. — Se jih bomo obiskali...

šahisti SAVE drugi

Za šah je mesec maj skoraj konec sezone, vendar je bil za šahiste »Save« 18. maj 1961 zelo pomemben datum. V avli OLO je bil šahovski brzopotezni turnir za sindikalno prvenstvo Kranja. Ker so povabili tudi nas, smo takoj začeli ugibati, v kakšni postavi naj nastopimo, da bi se čim bolj odrezali. Zato sta poskrbela tehnični vodja Bertonec in Horvat ter izbrala ekipo, ki je posamič dosegla tak rezultat:

direktor Drago Dolinšek 4 točke, Zvone Vreg 5 točk, Vid Gazvoda, Vojo Mitrovič 3 točke, Milenko Ignjatović 2 točki in Tomislav Todorov 2 točki.

Ekipa ni bila kompletna, ker so manjkali: Svetislav ing. Maksim, Tine Prinčič in Justin Gorenc, ki bi ekipo še precej okrepili. To vrzel smo nadomestili z mladimi in manj izkušenimi igralci. Na turnir smo prišli s skromno željo, da zasedemo četrto mesto, ker je bila na turnirju zbrana vsa šahovska elita Kranja in ni bilo kaj boljšega pričakovati. Vendar je že prvo kolo pokazalo, da ima »Sava«, čeravno mlade, odlične mojstre črno belega polja.

Predvsem se je izkazal tov. Gazvoda kot zelo perspektiven in požrtvovalen član ekipe, saj je po končanem turnirju nadomeščal zamujeno delo v tretji izmeni. Za uspeh ekipe so enako zaslužni tudi ostali člani.

Rezultati srečanj: Planika I : Sava 2:3; Gorenjska oblačilnica : Sava 1:4; Planika II : Sava 1:4; Tiskarina : Sava 2:3; Planika mlad. : Sava 0:5; OLO : Sava 3:2.

Edino tekmo smo izgubili z OLO in še to po nesrečnem naključju.

Vse kaže, da je med člani našega kolektiva precej zanimanja za to vrsto športa in koristno bi bilo, če bi ustanovili šahovsko sekcijo. Uspeh ne bi izostal.

ZVONE VREG

Slika kaže člane našega kolektiva, ki so skupaj z drugimi Kranjčani obiskali hrvaške tabornike

Tudi počitek se prileže, še posebno, če je vmes kaj za pod zob

V USA TUDI OBLOGE CEST

Na nekem kongresu »Asfalt-institut«, ki je organizacija, razširjena po vsem svetu, v kateri je povezanih preko 50 proizvajalcev asfalta, so prečitali kemilki razvojnega preizkusnega oddelka »Goodyear Tire & Rubber Company« predavanje o izkustvih z asfaltno-gumeno oblogo makadamskih cest.

V tem času se nahaja v USA okoli 3000 km cest z gumeno-asfaltno oblogo, ki so se odlično obnesle. V splošnem so se pokazale te ceste cenejše, kar je seveda v zvezi tudi z njihovo precejšnjo izdržljivostjo, poleg tega dajejo zelo dobro odpornost proti udarcu in so obstojnejše proti ekstremnim klimatskim pogojem od navadnih asfaltnih cest.

Te ceste so sposobne nositi daljinski promet, kjer se razvijajo visoke brzine, kajti tovrstne poskusne proge so pokazale zelo majhne potrebe po reparaturah.

Nadaljnja prednost gumijeve primesi tako pri katranskem in asfaltnem betonu, kot tudi pri litem in valjanem asfaltu je ta, da se gumiran bitumen dobro veže z vsemi vrstami kamna, pri katerih ponavadi bitumen ne »zagradi«. Tako so morale prej mnoge gradbene firme dobivati pesek iz posebnih ležišč, dočim so se pri mešanju gume lahko poslužile vsakega peska, celo vrtnega.

Izkustvo »Goodyear« z gumijem kot cestni gradbeni material sega že v leto 1925, ko so bile nekatere najbolj obremenjene ceste v Ohio obložene s tem materialom. Se danes so v najboljšem stanju. To je sicer drago, kljub temu pa so tudi po tem času stalno delali poskuse na tem področju. Iz tega je pri Goodyear končno nastal »Rubarite«, mineralni gumijev prah, ki ga primešajo bitumnu ob času uporabe.

KAKO VZDRŽEVATI PLAŠČE Z BELO BOČNO STENO

Napačno čiščenje plaščev z belo steno povzroča predčasno staranje. Dunlop, ki izdeluje plašče v vseh dimenzijah s svetlo steno, ki je posebno obstojna proti staranju, opozarja stranke, naj teh plaščev po zamazanju ne čistijo z bencinom, bencolom, dieslovimi olji ali petrolejem. Ta sredstva namreč napadajo tudi najboljšo gumo in povzročajo špranjasto površino in prerano staranje. Zato ta firma predlaga drug način čiščenja za te vrste gume, ki so jih to leto dosedaj prodali rekordno količino.

Takšen plašč je treba čistiti z milnico in ščetko. Če so plašči bolj zamazani, se lahko poslužimo običajnih ali specialnih domačih čistilnih sredstev. Pri zelo močnem zamazanju pa firma priporoča naslednjo mešanico:

5 delov mazivnega mila, 5 delov salmijaka, 40 delov gorilnega špirta in 50 delov vode.

Strelcem gre pšenica v klas

Sobno streljanje z zračno puško je bilo končano v začetku aprila. Začelo se je že oktobra preteklega leta. Ves ta čas smo imeli redne strelske vaje. Sprva skoraj vsak dan, kasneje pa po dvakrat na teden. V tem času smo izstrelili domala 50.000 svinčenk. Vsi, ki se hranijo v tovarniški menzi, so bili priča naši strelski vnemi. Vaje so bile vedno dobro obiskane in je bilo treba paziti, da se niso preveč zavlekle. Streljali smo vedno na šestih mestih hkrati, a je bilo občutiti, da jih je premalo. Dali smo izdelati še dve skrinjici za tarče, tako da bomo prihodnje leto razpolagali z osmimi strelskimi mesti. V februarju smo imeli družinsko prvenstvo. Najboljši člani so bili: Franc Peternej, Blaž Studen, Vinko Peternej. Najboljše članice: Marjanca Jamnik, Marija Flis in Helena Pivk. Najuspešnejši mladinci: Stane Bec, Tone Živanović in Silvo Kozina. Prav tako smo tekmovali za družinsko »zlato puščico«. Osvojil jo je Franc Peternej, sledila sta mu Stane Košnik in Vinko Peternej. Občinskega prvenstva z zračno puško smo se udeležili z desetčlansko moško, desetčlansko mladinsko in petčlansko žensko ekipo. V vseh skupinah se je udeležilo v občinskem merilu trisopet strelk in strelcev.

Kvaliteta strelcev se na Gorenjskem dviga iz leta v leto. Konkurenca je izredno huda. Kljub temu smo se dobro odrezali ekipno in posamezno. Posebej bi bilo treba omeniti Marjanco Jamnik, ki je prvič nastopila na večjem tekmovanju in je med 45 članicami zasedla 8. mesto, kar je za začetnico prav gotovo vzpodbuden uspeh. Normo za občinsko »zlato puščico« je izpolnilo deset naših članov. Najuspešnejši je bil tokrat Blaž Studen, ki je zasedel častno 3. mesto med 106 tekmovalci.

V proslavo Dneva žena je bilo v Trziču tekmovanje članic. Udeležile sta se ga Marjanca Jamnik in Marija Flis kot naši najboljši strelki.

V počastitev praznika dela smo priredili strelsko tekmovanje z zračno puško, na katero smo povabili osem tovarniških in osem srednješolskih družin. Pokal, ki smo ga namenili najboljši ekipi, je osvojila S. D. »Jože Jereb« – Tiskanina. V počastitev Dneva mladosti sta se pomerili reprezentanci tretjega in drugega letnika Industrijske gumarske šole. Zmagal je tretji letnik. Naj še omenimo strelsko

Streljanje s pištolo ni lahka reč. Treba je veliko vaditi, če hoče biti strelec zares dober. Mirko Štifter je že izkušen strelec naše strelske družine

tekmovanje, ki ga prireja vsako leto Občinski sindikalni svet. Ekipno smo zasedli drugo mesto. Kot posameznik pa je bil na prvem mestu naš mladinec Vinko Peternej.

Normo za prehod iz zračne na malokalibrsko puško je izpolnilo 9 članov, 11 mladincev in 2 članici. Dočim je bilo aprila vsaj za silo ugodno za streljanje na prostem, z malokalibrsko puško, se je kasneje zelo pokvarilo. Če že ni deževalo, pa je bilo tako vetrovno, da ni nudilo treniranje nobenega užitka. Redne vaje so zamrle in jih bomo morali zdaj, ko kaže, da se bo vreme ustalilo, obnoviti. Pa še en neprijeten razlog nas je oviral pri vajah z malokalibrskim orožjem. Strelišče je v strugi Kokre pod visečim mostom. Visoka voda je podrla pozimi strelski rov, ki ga ni bilo mogoče več uporabljati kot kritic. Strelci so zaradi tega postavljali tarče izven rova in se sprehajali po strelišču dobesedno med krogami. Da se ne bi pripetila kakšna nesreča, je Občinski strelski odbor prepovedal uporabo strelišča, dokler ne bo rov popravljen. To pa se je zopet zavleklo zaradi slabega vremena. Zdaj je ta ovira odstranjena. Pohiteti bomo morali, da bomo nadoknadili, kar smo zamudili, ker se je že močno približal čas tekmovanj.

Sistematično izpolnjujemo svoj inventar. Nabavili smo si dve zračni pištoli »Walter«, malokalibrsko pištolo »Drulow«, štiri češke malokalibrske puške »Brno 2«, štoparico in luxomejer. Končno se nam je posrečilo priti do dobrega kroja za strelske jopiče. Za sedaj smo naročili dva. Če se bosta dobro obnesla, jih bomo nabavili še več. S primernimi strelskimi jopiči bodo naši strelci lahko dosegli še boljše uspehe.

S. K.

EN DAN V GUMARSKI ŠOLI

Industrijska gumarska šola obstaja že od leta 1948 dalje. Vsako leto smo sprejemali nove vajence v šolo in jih usposabljali za kvalificirane gumarje. Z lanskim letom smo ukiniteli industrijsko šolo in ustanovili vajensko šolo in srednjo tehniško gumarsko šolo. Vajenska šola traja dve leti. Srednja tehniška šola pa traja tri leta in jo obiskujejo absolventi industrijske šole.

Prejšnji teden sem posvetil en dan njihovemu življenju.

Takoj, ko greš po Stari cesti, boš videl stoječe majhne stavbe, na videz zidane. Takoj ob prihodu sem opazil nekaj starejših mož: to so bili dijaki srednje tehniške šole, ki so končali s tretjim kolokvijem in so delali le še izpite po grupah. Nič se niso veselili, saj se je videlo, da jih muči, kaj bo čez nekaj ur. In kot sem zvedel pozneje, je šlo vse po sreči.

»Primanjkuje nam časa,« so tarnali, »saj smo utrujeni po osemurnem delu in šoli.«

Po dvorišču pa so se sprehajali dijaki tretjega letnika še industrijske gumarske šole. Toda nobeden praznih

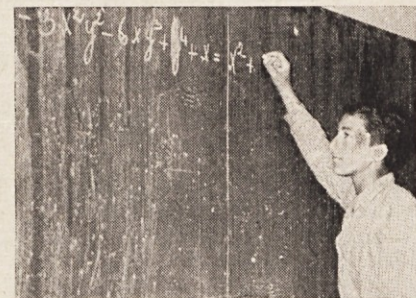
Barake internata čakajo vsak dan, da sprejmejo dijake po delu na počitek

rok. Vsakdo je imel ali knjigo ali zvezek, saj so se pripravljali na diplomske izpite. Tudi učili so se posamezno. Za vogalom je bilo slišati, kako se nekdo uči gumarsko tehnologijo, drugi spet strojne elemente, četrti je tiščal glavo k radio aparatu in poslušal športna poročila.

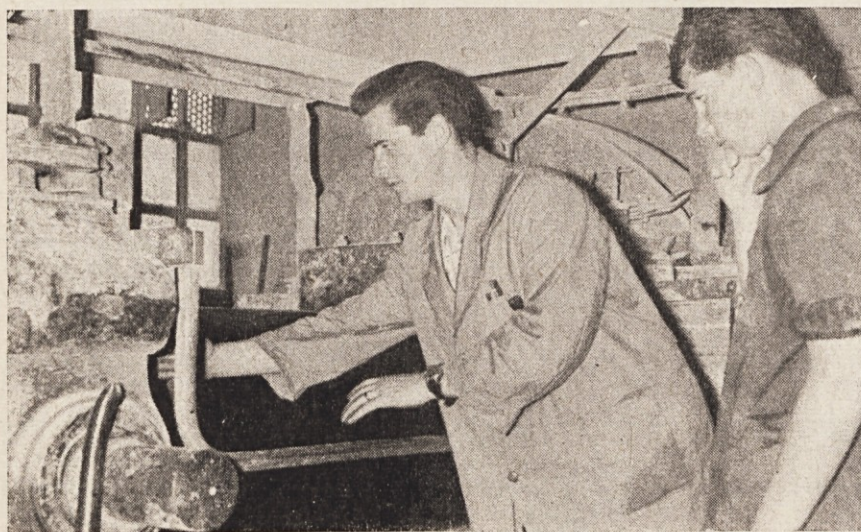
Nenadoma se je iz enega razreda vsulo polno mladih ljudi nasmejanih obrazov. Ravno odmor je bil, ko sem vprašal nekoga, kaj imajo.

»Učimo se to presneto matematiko,« mi je potožil.

Verjetno ni bil prav prevelik ljubitelj tega predmeta. Njihovo življenje teče iz dneva v dan točno po določenih načrtih. Zjutraj imajo zajtrk v tovarni

Eh, ta matematika! Kolikó grenkih ur povzroča dijakom, pa tudi našim!

V tovarni mora inštruktor pazljivo uvajati vajenca k delu. Prijemi zlasti na dvovaljčniku so izredno natančni, saj je že marsikomu odrezalo roko

Dijaki so tudi dobri športniki, saj je soba ravnatelja polna pokalov in diplom

jetno bodo dobri športniki, saj je pisarna ravnatelja polna pokalov in diplom. Tudi televizijske oddaje jim ne uidejo.

ALOJZ ZALAR

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13						14					
15						16				17	
18						19				20	
21					22					23	
24				25					26		
		27						28			
29	30					31				32	33
34						35				36	
37					38					39	
40				41					42		
43		44						45			
46								47			

Vodoravno: 1. ročna orodja; 7. mesto v Spaniji; 13. različek atoma; 14. nagrobni napis; 15. najdišče slavnega kipa Venere; 16. plemenitaš; 17. osebni zaimek; 18. opis; 19. veliko jezero v Kazakstanu; 20. darilo; 21. mesto v Dalmaciji; 22. zbirališče čarovnic; 23. del roke; 24. pisec literarno znanstvenih razprav; 26. žensko ime; 27. gora v Bosni, znana iz NOB; 29. ledvica; 31. največje mesto vzhodne Sibirije; 34. nasadi; 35. atek; 36. vrsta zemlje; 37. korozija železa; 38. reka na Kitajskem; 39. ideal; 40. ploskovna mera; 41. pritok Donave v Avstriji (fon); 42. berilo; 43. naslovna oseba Molièrove komedije; 45. pristanišče v Mandžuriji; 46. mesto v Severni Franciji; 47. slava (Mebrejsko).

Navpično: 1. vrsta južnega sadja; 2. egiptovski bog; 3. otočje v Tihem oceanu; 4. gora samostanov v Grčiji; 5. zvok; 6. pesnitev; 7. droben; 8. znak nemških avtomobilov; 9. ime filmske igralke Taylor; 10. latinski veznik; 11. vrsta tkanine; 12. ponudba; 16. železniški delavec; 19. vrsta slanika; 20. kemično uničuje golazni; 22. škotska narodna noša; 23. država v Južni Ameriki; 25. angleško žensko ime; 24. najlepši zaliv na Jadranu; 28. prebivalci evropske države; 29. staja; 30. mohamedanski praznik; 32. pripadnik slovenskega plemena; 33. pojav ob sončnem mrku; 35. najslavnejši črnski tekač; 38. zagozda; 39. dojem; 41. rimski dnevi koledarja; 42. kitajsko moško ime; 44. mikalnica; 45. različna so glasnika.

KAM NA DOPUST?

STRIGOVA, PUNAT, KORAB, PRED-JAMA, CERKNICA, ZAVALA, VREM-SKO, OMISALJ, KOTOR, JECOLA, PODPEČ, ANKARAN, NIŠAVA, LOGATEC, VISOKO, ZELENKA, KONJICE, PODKOREN.

Poišči iz vsake besede novo zemljepisno ime. Pri pravilni razporeditvi dajo začetnice dva znana letoviška kraja.

POGOVOR OB ŠESTIH IN 5 MINUT

Vratar: Kako, da si spet zamudil?

Zamudnik: Na Vojnem odseku sem bil.

Vratar: Saj vendar ob tej uri še ne uradujejo. Rajši reci, da si zaspal...

Zamudnik: Pa naj bo enkrat po vaše!

REŠITEV UGANK IZ PREJŠNJE STEVILKE

Rebus: Vladimir Brezar

Skrit pregovor: Kdor v jezi pije in v žalosti molči, nikdar dolgo ne živi.

Posetnici: Vodja obračunske enote, medfazni kontrolor.

Križanka: Vodoravno: 1. gostač; 7. Poljak; 13. ustava; 14. Emilio; 15. terna; 16. Larisa, m; 18. Alek; 19. penica; 20. PP, p, l; 21. kapica, r, r; 23. ea; 24. sonata; 25. gare, r; 27. sadika; 28. fikus; 29. človek; 31. koleno; 32. Ankara; 33. ingver.

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11
12						13		14			
15					16		17		18		
19					20			21		22	
23				24				25		26	
			27						28		
	29						30				

Vodoravno:

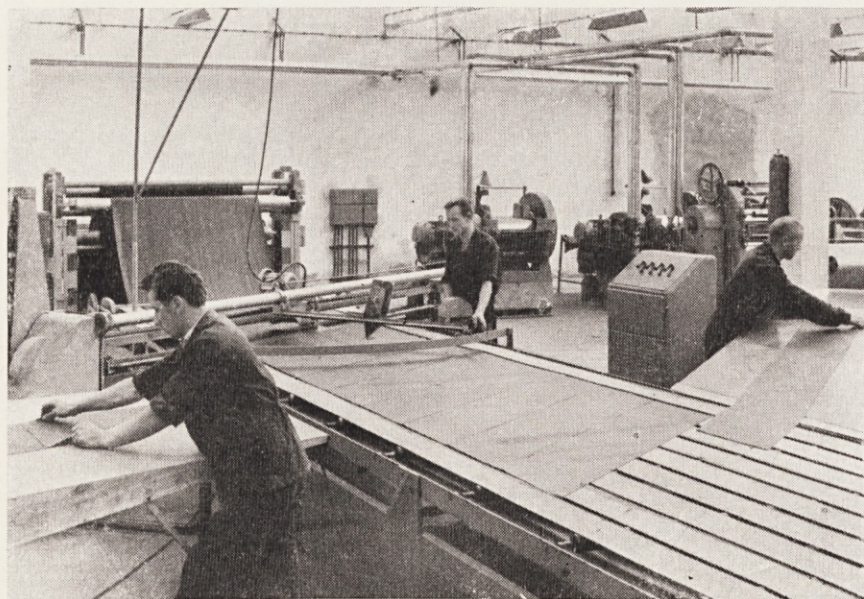
1. letvice za obijanje stropa, 6. povratek iz stene, 12. planina v jugovzhodni Srbiji, 14. okraji, 15. antično glasbilo, 16. zadetek pri nogometu, 18. otok v Jadranu, 19. žensko ime, 20. nogometaš Vojvodine, 22. glas trobente, 23. kazalni zaimek, 24. mohamedanski post, 26. latinski veznik, 27. izdelovalec rokavic, 29. gonilo pri kolesu, 30. krinka.

Navpično:

1. slabo goreti, 2. hunski poglavar, 3. barva igralnih kart, 4. pritok Save na Hrvaškem, 5. dva soglasnika, 7. ime črke, 8. kurja polt, 9. pripadnik germanskega naroda v starem velku, 10. na koncu njive, 11. morski roparji, 14. del obleke, 16. ime predsednika ZAR, 17. lezem, 20. prislov, 21. francoski ples, 24. pleme, 25. zaimek, 27. izraz pri kartah, 28. kratica humanitarne organizacije.

Lepo urejeno delovno mesto je veselje pogledati...

Tu so zdaj novi sodobnejši, boljši in varnejši stroji

Izsekavanje tehničnih predmetov je zelo natančno delo, saj je treba paziti, da ne pokvarimo izdelka v njegovi končni delovni fazi

Glasilo delovnega kolektiva Tovarne gumijevih izdelkov »SAVA« Kranj – Izdajatelj: Uprava podjetja – Ureja uredniški odbor: Štefan Gruber, Franc Rozman, Vladimir Lah, ing. Cvetka Maksin, Franc Celestina, Mirko Brezar, Miran Rižner, Jožica Kerstein, Anton Naglič, Alojz Zalar, ing. Meta Duhovnik, Marko Štuhec – Glavni urednik: Iztok Ausec – Glasilo izhaja vsak drugi mesec – Tiskin klišeji: Casopisno podjetje »Gorenjski tisk« v Kranju

